

ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΎΛΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ
ΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ
ΟΜΟΓΕΝΩΝ.

ΒΑΙΝΤΗΡΙΟΝ, ΚΙΡΚΑΓΑΤΣΙΟΝ
ΚΑΙ ΝΕΑΙ ΦΩΚΑΙ.

Ἀσμένως δημοσιεύομεν τὰς ἐκθέσεις, αἱ ἐλάβομεν παρὰ τῶν ἡμετέρων ἀνταποκριτῶν, ἀφορώσας τὴν κατάστασιν τῶν ἐν Βαϊντηρίῳ, Κιρκαγατζίῳ καὶ Νέαις Φώκαις Σχολείων. Ἡ προθυμία τῶν μαθητῶν, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐπισυνημμένων ἐγγράφων, εἶναι μεγίστη, παραλύεται ὁμῶς ἐν μέρει ἐκ τῆς ἀδρανείας τῶν γονέων, οἵτινες ἀποτρέπουν τὰ τέκνα τῶν νὰ φοιτῶσι τακτικῶς εἰς τὰ σχολεῖα. Πιστεύομεν ὁμῶς ὅτι οἷτε γονεῖς καὶ αἱ κοινότητες αἰσθανόμενοι τὸ ἄτοπον τοῦτο θέλουν δείξει περισσότερον ζῆλον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑψηλοτέρων αὐτῶν καθηκόντων. Καιρὸς νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι μόνον διὰ τῆς καλῶς ἐννοουμένης χριστιανικῆς πίστεως καὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἡ Ἀνατολὴ θὰ δυνήθῃ ν' ἀναγεννηθῇ καὶ ἀνακτήσῃ τὴν προτέραν αὐτῆς εὐκλειαν καὶ εὐημέριαν. Ἐπὶ τέλους σημειοῦμεν ὅτι πρὸ πολλοῦ σταλειςδὼν ἡμῖν τῶν κατωτέρω σημειώσεων, ἀνεβλήθη ἐκ πληθύος προὔπαρχούσης ὕλης μέχρι σήμερον ἡ δημοσίευσίς αὐτῶν, ἐνδέχεται δὲ νὰ ἐπῆλθε μεταβολή τις ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ τῶν εἰς τὰ μέρη ταῦτα διδασκάλων.

*Πρὸς τὸ προεδρεῖον
τοῦ Φιλεκπαιδ. Συλλόγου «Ὁμηρος»
Εἰς Σμύρνην.*

Ἀπαντῶν εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 175 καὶ ἀπὸ 10 Ἰανουαρίου ε. σ. ἐγκύκλιον ἐπιστολήν σας πληροφορῶ ὅτι:

α) Ὁ ὑπάρχων ἀριθμὸς τῶν ἐνταῦθα ὁμογενῶν οἰκογενειῶν ἀναβαίνει τὰς ἐξακοσίας ἀριθ. (600) ὁ δὲ ἀριθ. τῶν ἀρρένων κατὰ τὴν πρὸ δύο ἐτῶν ἐνεργηθεῖσαν καταγραφὴν ἐκμέρους τῆς Κυβερνήσεως φθάνει εἰς 1250, μετὰ δὲ τῶν θηλέων εἰς 3500. Ξεῖναι δὲ οἰκογένειαι ὑπάρχουσι δύο Γαλλικαὶ καὶ μία Ἰταλική, ὧν οἱ ἀρχηγοὶ εἶναι μηχανικοὶ εἰς τὰ ἐκκομιστικὰ βάρβακος ἐργαστάσια· ὁμογενεῖς δὲ οἰκογένειαι πέντε ἐκ Καισαρείας πρὸ μηνῶν ἐγκατεστάθησαν ἐνταῦθα, ὧν ὁμῶς οἱ ἡγέται πρὸ ἐτῶν εἶχον ἐγκατασταθῇ. Οὐκ ὀλίγοι δὲ νησιῶται, οἱ μὲν ὡς κηπουροὶ, οἱ δὲ ὡς ἐργάται καὶ κτίσται, καὶ ἄλλοι ὡς βιομήχανοι προσήλθον κατὰ τὸ ἐννεαστὲς διάστημα, καθ' ὃ διαμένω ἐνταῦθα, ὥστε πιστεύω ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁμογενῶν οἰκογενειῶν κῦξῃ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο κατὰ 2000.

β) Σχολεῖα ὑπάρχουσι δύο δημόσια τῶν ἀρρένων, καὶ ἐν ἰδιωτικόν, ὡς καὶ καὶ ἐν παρθεναγωγεῖον, συνεστήθησαν δὲ ταῦτα πρὸς δεκαπενταετίας. Πρὸ ἐννεαστίας δὲ ἀφικθεὶς ἐνταῦθα εὖρον διδάσκαλον ἓνα καὶ μόνον τὸν μουσικολογιώτατον Μ. Σαβαΐδην, ὅστις εἶχε σχηματίσει καὶ μίαν τάξιν Ἑλληνικοῦ Σχολείου, ἐλάβανε δὲ ἐτήσιον μισθὸν δέκα χιλ. ἀριθ. (10,000) ὡς διδασκάλισσαν εὖρον νεανιδά τινα ἐκ Παϊντηρίου, πρὸς ἣν ἐχορήγουν 2,000 γρ. κατ' ἔτος. Ἀπελθόντος δὲ τοῦ Κυρ. Σαβαΐδου διηύθυνε τὸ σχολεῖον ὁ ἐντόπιος Χ. Συμεὼν Κωνσταντινίδης διὰ διδασκτρων, μετὰ δὲ τοῦτον ὁ ἐξ Ἀθηνῶν Τ. Χρυσούλης μετὰ τῆς συζύγου του Ἑλένης Βαρβάτη, αὐτὸς μὲν ὡς Ἑλληνοδιδάσκαλος, ἐκείνη δὲ ὡς διδασκάλισσα, ἐλάβανον δὲ ἀμφότεροι τὸ μὲν πρῶτον ἔτος 7,500 γρ. τὸ δὲ δεύτερον 9,000· ὡς ἀλληλοδιδάκτης προσελήφθη ὁ ἐκ Σάμου Ἀλέξανδρος Βαΐνης ἀντὶ 4,000 Γρ. —παυθέντος δὲ τοῦ Τιμολέοντος Χρυσούλη λόγῳ ἀνικανότητος, προσεκλήθη ὁ ἐκ Κορίνθου Γεώργιος Παναγίδης, καὶ ἐκτοτε ἐσχηματίσθη τακτικὸν ἑλληνικὸν σχολεῖον· τοῦτο ὁ μισθὸς ἦτο 60 λιρ. ὅθ.—διατηρηθείσης δὲ τῆς Ἑλένης Βαρβάτη ὡς διδασκα-

λίστης, ἐπῆλθε ῥῆξις εἰς τὴν κοινότητα καὶ οὕτω ἐπαύθη ὁ καλὸς οὗτος διδάσκαλος, πλὴν ἡ διαίρεσις ἐκείνη ὠφέλησε τὴν νεολαίαν, καθότι ἡ μὲν μία μερὶς διετήρησεν αὐτὸν ὡς ἰδιωτικὸν διδάσκαλον, ἡ δὲ ἑτέρα προσεκάλεσε τὸν Βασιλ. Βενετζανόπουλον καὶ οὕτω ἀρκετοὶ νέοι ἐμορφώθησαν. Πρὸς συμφιλίωσιν ὅμως τῆς κοινότητος ἐγένετο χρεία ν' ἀποχωρήσωσι πάντες οἱ διδάσκαλοι καὶ νὰ προσκληθῶσι νέοι, καὶ οὕτω πέρυσι, ὡς ἐλληνοδιδάσκαλος προσεκλήθη μὲ μισθὸν 120 λιλ. ὁ ἐξ Ἑπείρου Δ. Λογιωτατίδης, προσλαβὼν ὡς βοηθὸν τὸν ἱερομόναχον Συμεὼν διατελοῦντα ὡς ἐφημέριον ἐνταῦθα, προβιβάσθέντος τοῦ Σχολείου εἰς Σχολαρχεῖον. Ὡς Ἀλληλοδιδάκται δὲ προσελήφθησαν ὁ ἐκ Λέσβου Γεώρ. Σιδερέλης μὲ 60 λιλ. καὶ ὁ ἐξ Ἑπείρου Βασίλειος Παππᾶ Κωνσταντίνου μὲ 30 λ. Ὡς διδασκάλισσα δὲ προσεκλήθη ἐξ Ἀθηνῶν ἡ ἀξιόλογος Κυρ. Ἑλένη Στεφανίδου, μαθήτρια τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀρσακείου Παρθεναγωγείου, φέρουσα διπλωμα διδασκαλίσσης β'. τάξεως, ἔχουσα καὶ ὡς βοηθὸν τῆς μίαν μικρὰν ἀδελφὴν τῆς ἔδωσαν δὲ καὶ πρὸς αὐτὰς ὡς μισθὸν λιλ. ὁθ. 60 ἐκτὸς τῶν ὁδοιπορικῶν ἐξόδων· στερουμένη δὲ ἡ κοινότης καταστήματος δημοσίου διὰ Παρθεναγωγεῖον ὠκοδόμησε τοιοῦτον, ἐξοδεύσασα περὶ τὰς 750 λίρας, ὥστε κατὰ τὸ παρελθὺν ἔτος ἐξώδευσε περὶ τὰς 4,000 λίρας.

Τὸ ὑπέρογκον ποσὸν τῶν ἐξόδων ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου βάσκανος δαίμων, φθονήσας τὴν ταχεῖαν ταύτην πρόοδον ἐπέφεραν πάλιν διαίρεσιν, καὶ οὕτω ἀπῆλθον πάντες οἱ διδάσκαλοι, ἐκτὸς τῆς διδασκαλίσσης, νέοι δὲ προσεκλήθησαν, τῶν Ἑλληνικῶν μὲν ὁ ἐκ Χίου Ἰωάννης Σίψωμος μὲ μισθὸν 70 λιλ.—ὡς ἀλληλοδιδάκται δὲ ὁ καὶ πρῶτον τοιοῦτος ἐνταῦθα Ἀλέξανδρος Βούνης καὶ Ἑμμ. Οἰκονομόπουλος μὲ μισθὸν 4,000 γρ.

β'.) Ὡς πρὸς τὰ ἥθη, ἔθιμα καὶ τὴν οἰκογενειακὴν ὁμιλουμένην γλῶσσαν σημειῶσαι τὸ Βαϊνδῆριον εἶναι ἀποικία Πελο-

ποννησίων καὶ Καισαρέων, ἐπομένως ἔχουσι τὰ αὐτὰ ἥθη καὶ ἔθιμα ἐκείνων· ἐν γένει οἱ κάτοικοι εἰσιν ἠθικοὶ, οἱ πλεῖστοι εἶναι κτηματῖαι, ἔμποροι καὶ παντοπῶλαι, οἱ δὲ λοιποὶ ράπται, ὑποδηματοποιοὶ, λεπτουργοὶ, ἐλαιοτρίβαι, πνευματοπῶλαι, καφφεπῶλαι, κτίσται καὶ ἐργάται· ὑπερτεροῦσι τοὺς ἀλλόγενεῖς συμπολίτας ὕλικῶς καὶ διανοητικῶς· ἡ ἑκπτώσις τῆς τιμῆς τοῦ βάμβακος ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡ ἀφορία τῶν ἐλαιοδένδρων ἀφ' ἑτέρου κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐγένετο αὐτοῖς λίαν ἐπαισθητή.

γ'.) Πόροι τῶν Σχολείων εἶναι οἱ ἐξῆς· πρὸ δεκαπενταετίας οἱ κάτοικοι συνελθόντες εἰς γενικὴν συνέλευσιν καὶ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἁγίου Ἡλιουπόλεως καὶ τῇ εἰσηγήσει τούτου ἔδωσαν χρεωστικὰς ὁμολογίας κατὰ δύναμιν ἕκαστος, ὑποχρεούμενοι εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ τόκου πρὸς 42[00, καὶ οὕτω ἀπετέλεσαν χρεώγραφα 420,000 γρ., ἅτινα ἔπρεπε ν' ἀποφέρωσιν εἰς τὸ Σχολεῖον ἑτησίως 44,000 γρ. Ἀλλὰ μὴ γενομένης καλῆς διαχειρίσεως παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς ἐφόρων, ἀμελοῦντων τὴν εἰσπραξίν, ἐπῆλθεν ἀντιζηλία, διότι ἄλλοι ἐπλήρωνον, ἄλλοι ἐπτώχευσαν, καὶ ἄλλοι δὲν ἐπλήρωσαν, καὶ οὕτω ἐπῆλθε σύγχυσις, ὥστε μόλις σήμερον ἐκ τόκων εἰσπράττονται 5,000 γρ. β'.) πόρος εἶναι ὁ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ περιφερόμενος δίσκος ἀποφέρων 3,000 γρ. γ'.) οἱ ἐν καιρῷ τῶν ἐξετάσεων τῶν τε ἀρρένων καὶ τῶν κορασίων ἐκτιθέμενοι δίσκοι, ἀποφέροντες κατὰ μέσον ὅρον 4 — 5 χιλ. γρ. δ'.) ἐνοίκιον ἐνὸς ἐργαστηρίου, καὶ εἰσόδημα ἐξ ἐλαίου 1,000 γρ. ε'.) δικαιώματα σχολείου ἐκ τῶν γάμων 500 — 1000 γρ. ς'.) ἐκ πιστοποιητικῶν ἐγγράφων τῆς δημογεροντίας 500 — 1000 γρ.—ὥστε τὰ ὅλικα εἰσοδήματα τοῦ Σχολείου φθάνουσι τὰς 45,000 περίπου γρ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ εἰς ἀλληλοδιδάκτης ὀφείλει νὰ ᾔηται καὶ ψάλτης, ἔρχεται καὶ ἡ ἐκκλησία ἐπίκουρος χορηγοῦσα 3,000 γρ. κατ' ἔτος. Οἱ δὲ μισθοὶ τῶν διδασκάλων μετὰ τῶν ἐξόδων ἀναβαίνουνσι τὸ ποσὸν τῶν 25 χιλιάδων γρ.—

ὥστε τὸ ταμεῖον τῶν Σχολείων δεικνύει ἑλλειμμα περὶ τὰς 7,000 γρ. Τοιαύτη ἡ σημερινή κατάστασις τῶν Σχολείων τῆς ἐνταῦθα ὁμογενοῦς κοινότητος.

Μικρὰ βοήθεια δι' ἀποστολῆς διδακτικῶν βιβλίων, Γεωγραφικῶν Ἀτλάντων καὶ 2 σφαιρῶν οὐρανίου καὶ ὑδρογείου διὰ τὸ μάθημα τῆς μαθηματικῆς γεωγραφίας, πιστεύω ὅτι ἤθελε κεντῆσει τὴν φιλοτιμίαν τῶν ἐνταῦθα εὐπορούντων ὁμογενῶν πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἑλλείμματος τοῦ Σχολείου καὶ δὲν ἐπέλθῃ παράλυσις ἥθελεν αὐτοῦ, διότι πολὺ φοβοῦμαι μήπως διὰ τὴν ἑλλειψίν χρημάτων διαλύσῃσι τὸ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον, διατηροῦντες μόνον τὸ ἀλληλο-διδασκτικόν.

Ἐν Παινητηρίῳ.

B.

Τῷ Προέδρῳ
τοῦ Φιλεκ. Συλλόγου «Ὁμηρος».

Καίτοι μετὰ προθυμίας ἀναδέχομαι πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς αἰτήσεως Ὑμῶν τὸν σχηματισμὸν στατιστικῆς τῆς ἡμετέρας κομποπόλεως κατὰ τὰ δοθέντα ὑφ' ὑμῶν αἰτήματα, ἐν τούτοις, ἐπειδὴ καθίσταται ἀδύνατος ἡ ἀκριβὴς ἐρευνά αὐτῶν, μὴ ὑπαρχόντων τῶν ἀπαιτούμενων ἐγγράφων, περιορίζομαι νὰ δώσω γενικωτέρας τινὰς πληροφορίας ἐπὶ τῶν αἰτημάτων ὑμῶν, καθόσον ἐκ παραδόσεων εἰκάζεται.

Α'. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁμογενῶν οἰκογενειῶν ἀνέρχεται ἤδη περὶ τὰς τριακοσίας μετὰ πληθυσμοῦ περὶ τὰς χιλίας πεντακοσίας ψυχάς. Ὁ πρὸ δεκαετίας ἀριθμὸς φαίνεται ὅτι ἀναλόγως τοῦ νῦν ἦτο ἐλάχιστος, καθόσον λέγουσιν, ὅτι πρὸ τριακονταετίας μόλις ἀνείρχετο εἰς 100 οἰκογενείας. Διηγῶνται δὲ γέροντες ὅτι οἱ πατέρες αὐτῶν ἐφθασαν εἰς τὴν κομόπολιν ταύτην 25 μόνον χριστιανικὰς οἰκογενείας. Ἐξωθεν προσῆλθον οἰκογένειαι πάμπολλαι κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐκ τῶν περιχώρων καὶ τῶν νήσων, μάλιστα δ' ἐκ τῆς νήσου Λέσβου κατάγον-

ται αἱ πλεῖσται οἰκογένειαι, καὶ δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἡ χώρα αὕτη ἀποικία Λεσβιακὴ. Καὶ νῦν ἔτι προσέρχονται ἑξωθεν οἰκογένειαι, μάλιστα δὲ ξένοι μεταβαίνοντες καὶ ἀπὸ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ποριζόμενοι ἀποκαθίστανται νυμφευόμενοι ἐνταῦθα.

Β'. Τὰ Σχολεῖα ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν οἰκογενειῶν ἔλαβον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀνάλογον αὐξήσιν. Ἦδη ὑπάρχουσι Σχολεῖον ἀλληλο-διδασκικὸν περιλαμβάνον ὑπὲρ τοὺς 450 μαθητὰς μετὰ δύο διδασκάλων (ὧν ὁ εἰς διὰ τὰ νήπια, καὶ πρὸς τήρησιν τῆς εὐταξίας τῶν παιδῶν ἐν τε τῷ σχολείῳ καὶ καθ' ὁδόν). Σχολεῖον Ἑλληνικὸν περιέχον περὶ τοὺς πεντήκοντα μαθητὰς μεθ' ἑνὸς διδασκάλου, καὶ Παρθεναγωγεῖον μεθ' ἑκατὸν ὡς ἑγγιστα κορασιῶν καὶ μιᾶς διδασκαλίσης. Ὁ χρόνος τῆς συστάσεως τῶν ἀνωτέρω δύο σχολείων ἀνέρχεται πρὸ τεσσαρακονταετίας, τοῦ δὲ Παρθεναγωγείου πρὸ δεκαπενταετίας. Αἱ ἀπαιτούμεναι δαπάναι πρὸς μισθοδοσίαν διδασκάλων καὶ λοιπὰ τῶν Σχολείων ἔξοδα (τῶν διδασκάλων ὁ μὲν τοῦ Ἑλλ. Σχολείου λαμβάνει ἑτησίως περὶ τὰς 7-8 χιλιάδας γρόσια, τοῦ δὲ ἀλληλοδ. ἀμφότεροι περὶ τὰς 6 χιλιάδας καὶ τοῦ Παρθεναγωγείου περὶ τὰς 4 χιλιάδας) ὑπερβαίνουν τὰς 20 χιλιάδας γροσίων. Διατηροῦνται δὲ ἐκ τοῦταμεῖου τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκ τῶν γινομένων συνήθων συνεισφορῶν. Διδασκάλους ἀριθμοῦσιν ἀπὸ τῆς συστάσεως τῶν Σχολείων περὶ τοὺς τριάκοντα, ἅπαντας ξένους, ὧν ἡ πατρις διάφορος ἐστὶ. Τὸ Ἑλλ. Σχολεῖον περιέχει δύο τάξεις πρώτην καὶ δευτέραν Ἑλληνικοῦ, ὧν τὰ μαθήματα προσδιορίζονται ὡς ἑγγιστα κατὰ τὸ πρόγραμμα τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς. Ἐν γένει δὲ ἡ πρόοδος τῶν Σχολείων δὲν εἶναι τόσον εὐχάριστος ἀναλόγως τῶν δαπανῶν, μᾶλλον δὲ ὀπισθοδρομοῦσι τὰ Σχολεῖα. Κύριον αἷτιον τούτου εἶναι ἡ συχνὴ τῶν διδασκάλων μεταλλαγή, καὶ τὸ ὅτι οἱ γονεῖς τῶν παιδῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, μολονότι ἐγνώρισαν τὰ ἐκ τῆς παιδείας προερχόμενα

καλὰ, δὲν ἔφθασαν εἰσέτι εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ νὰ ἐκτιμῶσιν ἀξίως τὰ γράμματα, καὶ ἐμποδίζουσι τὰ τέκνα των ἀπὸ τοῦ νὰ φοιτῶσι τακτικῶς εἰς τὰ Σχολεῖα.

Γ'. Κατὰ τὴν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν ἀνάπτυξιν, οἱ ὁμογενεῖς ὑπερβαίνουν ἀσυνκρίτως τῷ λόγῳ τοὺς λοιποὺς κατοίκους, καθόσον ἀρκούντως ἐπέδωσαν εἰς τὰ γράμματα καὶ τὸν πολιτισμὸν. Ἡ οἰκογενειακὴ λαλουμένη γλῶσσα εἶναι ἀρκετὰ διωρθωμένη οὐδόλως διαφέρουσα τῆς αὐτόθι ὁμιλουμένης. Καὶ ἐπὶ τούτῳ δὲ καυχᾶται ἡ πόλις αὕτη ὅτι διαφέρει τῶν πλησιωχῶρων ὁμογενῶν, οἵτινες, καίπερ συγκοινωνίαν καλλιτέραν ἔχοντες μετὰ τῆς Σμύρνης καὶ ἄλλων πεπολιτισμένων χωρῶν, λαλοῦσι γλῶσσαν διεφθαρμένην ἢ ἀνάμικτον μετὰ τῆς τουρκικῆς. Τὸ ἐπάγγελμα τῶν ὁμογενῶν ἐν γένει εἶναι τὸ ἐμπόριον, ὅπερ σχεδὸν εἶναι εἰς χεῖρας αὐτῶν καὶ μικρὰν δὲ γεωργίαν ἔχουσιν. Ὑλικῶς ἔρως ὑπολείπονται τῶν ὁθωμανῶν κατοίκων, καθόσον οὗτοι ἔχουσι γαῖας καλὰς καὶ πολλὰς, ἃς καλλιεργοῦσι δι' ἰδίων χειρῶν. Ἐχουσι δὲ καὶ τὰ οἰκογενειακὰ αὐτῶν ἐξοδα ὀλιγώτερα.

Δ'. Οἱ ἀλλογενεῖς κάτοικοι τῆς κωμοπόλεως Κιρκαγασίου εἶναι Μωαμεθανοί, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ πλεῖστον στοιχεῖον, καὶ ἀνέρχονται εἰς 2500 — 3000 οἰκογενεῖας περιλαμβανούσας περὶ τὰς 45 χιλιάδας ψυχῶν. Ἀρμένιοι περὶ τὰς 450 οἰκογενεῖας καὶ τινες Ἰουδαῖοι. Κατὰ τὸν πολιτισμὸν οἱ μωαμεθανοὶ ὑπολείπονται πολὺ τῶν λοιπῶν τὰ Σχολεῖα αὐτῶν εἰσὶ λίαν παρημελημένα καὶ ἀτάκτως διοργανισμένα. Τὰ ἐν αὐτῷ διδασκόμενα τέκνα των σπουδάζουσι τυπικῶς τὰ τῆς θρησκείας αὐτῶν γράμματα, εἰς τὰ ὅποια ποτὲ δὲν δύνανται νὰ τελειοποιηθῶσιν, ἔστω καὶ ἂν ἐπὶ εἰκοσαετίαν σπουδᾶσιν. Ἐσχάτως ἰδρύθη καὶ ἐνταῦθα διαταγὴ τῆς κυβερνήσεως Σχολεῖον διὰ τὴν μέσσην ἐκπαίδευσιν καλῶς διοργανισμένον, τοῦ ὁποίου ὁμῶς ὁ σκοπὸς εἰσέτι δὲν ἐπραγματοποιήθη.

Ε'. Ἐν γένει οἱ χριστιανοὶ ὑπερβάλλουσι τοὺς λοιποὺς κατὰ τὰ ἔθνη καὶ τὸν πολιτισμὸν. Κατὰ τὰ τελευταῖα μάλιστα ἔτη ἔδωσαν ἀρκετὴν ὥθησιν εἰς τὰ γράμματα μιμούμενοι τὰ γείτονα πεπολιτισμένα μέρη. Δυστυχῶς ἡ πρὸ τριετίας συμβᾶσα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ πυρκαϊά, ἡ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ὁμογενῶν οἰκιῶν ἀποτεφρώσασα ἐπέφερεν ὀπισθοδρομήσιν τινα. Ἐντούτοις ἐσχάτως πρὸ πολλοῦ καταβάλλεται προσπάθεια πρὸς σύστασιν Συλλόγου καὶ ἐνταῦθα, ὅστις ἔνεκα τῆς ἐλλείψεως καταλλήλου οἰκήματος ἄχρι τοῦδε ἀνεβλήθη. Πρὸ τινος δὲ οἴκημα ὅπως οὖν κατάλληλον ἰδρύεται, καὶ ὅσον οὕτω ἐλπίζεται ἡ πραγματοποίησις.

Ἐν Κιρκαγασίῳ.

Κ.

*Πρὸς τὸν ἀξιότιμον Πρόεδρον
τοῦ Φιλεκ. Συλλόγου «ὁ Ὅμηρος.»*

Εἰς ἀπάντησιν τῶν ἀπὸ 10 λήξαντος μηνὸς διακοινωθέντων ἡμῖν σᾶς λέγομεν ὅτι:

Α'. Ὡς πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως μας διαβεβαιούμεν ὑμᾶς, καθόσον ἐκ διαφόρων πηγῶν ἠρύσθημεν, ὅτι ἅπασαι αἱ οἰκογένειαι πρὸ δεκαετίας ὑπῆρχον ἀμφοτέρων τῶν μερῶν σχεδὸν 680, ἐξ ὧν αἱ τετρακόσιαι τριάκοντα οἰκογένειαι ἦσαν Γραικικαί, αἱ δὲ 250 ὁθωμανικαί, σήμερον δὲ ὁ πληθυσμὸς ἁπασῶν τῶν οἰκογενειῶν ἀναβαίνει ἀμφοτέρων τῶν μερῶν εἰς 950, ἐξ ὧν αἱ μὲν 740 εἰσὶ γραικικαί, αἱ δὲ 210 ὁθωμανικαί. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων τῶν μὲν ὁμογενῶν ἀναβαίνει εἰς 3300, τῶν δὲ ὁθωμανῶν εἰς 900 — 1000 (καθότι οὗτοι δὲν παραδέχονται καταμετρήσεις.) Ἄπασαι δὲ αἱ οἰκογένειαι εἰσὶ αὐτόχθονες, ἐκτὸς 10 — 15 οἰκογενειῶν μετακινήσαντων ἐκ Σμύρνης, Λέσβου καὶ Χίου, καὶ 50 οἰκογενειῶν ἐκ Κύνου, καὶ τούτων πρὸ πολλῶν χρόνων.

Β'. Ὡς πρὸς τὰ Σχολεῖα.

Ἐν τῇ πόλει μας ὑπάρχουσι δύο ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα ἀρρένων, ἧτοι ἀλληλοδιδασκικόν, εἰς τὸ ὁποῖον σπουδάζουσι ὑπὲρ τοὺς 150 μαθητὰς, ἤθελον δὲ προσέλθαι καὶ ὑπὲρ τοὺς 250, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ στενοῦ χώρου τοῦ καταστήματος ἀποβάλλονται. Τὸ σχολεῖον δὲ τοῦτο διευθύνεται παρ' ἐνὸς μόνου διδασκάλου ἄνευ βοηθοῦ ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως πόρων. Μαθήματα διδάσκονται, ἀνάγνωσις, ἀρχαὶ γραμματικῆς, γραφὴ καὶ πρακτικὴ ἀριθμητικὴ μέχρι τῆς διαιρέσεως· διδάσκαλοι δὲ ἐχρημάτισαν πρὸ δεκαετίας ἐν αὐτῷ, οἱ ἐξῆς Δ. Ζάκας Πελοποννήσιος χρόνους 2 μὲν μηνιαῖον μισθὸν γρ. 400. Παναγ. Οἰκονομίδης Σμυρναῖος χρόνους ὀκτὼ μὲν μισθὸν γρ. 300, καὶ ὁ νῦν διδάσκων Θεμιστοκλῆς Χατζόπουλος Κωνσταντινουπόλεως διατρέχει ἤδη τὸ τρίτον ἔτος μὲν μισθὸν 400 γρ.—καὶ ἐν Ἑλληνικὸν σχολεῖον πρὸ δύο σχεδὸν χρόνων συστήθην, ἐν ᾧ κατὰ μὲν τὸ παρελθὸν ἔτος ἦσαν μαθηταὶ δέκα ὀκτὼ, διαιρούμενοι εἰς 2 τάξεις, εἰς 2 ἐδίδαξεν ὁ Ἀγαθάγγελος Καστοριάδης Κωνσταντινουπόλεως μῆνας 8 μὲν μισθὸν γρ. 580· νῦν δὲ ὑπάρχουσι μαθηταὶ 28 διαιρούμενοι εἰς 3 τάξεις, ἐξ ὧν 10 μὲν ἀνήκουσιν ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ τάξει, 10 ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ ὀκτὼ ἐν τῇ μικροτέρᾳ, ἐτοιμάζονται δὲ νὰ προβιβασθῶσι καὶ 5—6 ἐκ τοῦ ἀλληλοδιδασκικοῦ· διευθύνεται ὑφ' ἐνὸς καὶ μόνου διδασκάλου, σπουδάζαντος ἐν Ἑλλάδι καὶ ὀνομαζομένου Ἰωάννου Δαπόντη, μὲν μισθὸν γρ. 6,000 τὸν χρόνον, ἀρξαμένου τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου· μαθήματα διδάσκονται, Ἑλληνικὰ μετ' ἐφαρμογῆς τεχνολογικοῦ, ἱερ. Ἱστορία, ἱερ. Κατήχησις, Ἑλλ. Ἱστορία, Γεωγραφία καὶ Ἀριθμητικὴ. Ἀμφότερα τὰ ἐκπαιδευτικὰ ταῦτα καταστήματα εἰσι πάντῃ ἐλλιπῆ, καθότι ἡ συντήρησις αὐτῶν συνίσταται οὐχὶ ἐκ παγίων πόρων, ἀλλ' ἐξ ἐκτάκτων συνεισφορῶν· στεροῦνται δὲ βιβλιοθηκῶν καὶ ἄλλων ἀναγκαίων, καὶ οὔτε Παρθεναγωγεῖον ὑπάρχει, ἕνεκα, ὡς προεῖπον, ἐλλείψεως πόρων. Πῶς δὲ φρον-

τίζουν οἱ λίγοι τινὲς ὅπως ἀναγείρωσι σχολεῖα διὰ τὰ ἄρρενα, τὸ δὲ νῦν εὐρισκόμενον νὰ μετατραπῇ εἰς Παρθεναγωγεῖον· ἀλλὰ καὶ τούτων μόλις ἐφάνησαν οἱ τοῖχοι ἐξέχοντες ἓνα πῆχυν τῆς γῆς, καὶ ἔμεινε, καθότι ἐξωδεύθησαν αἱ ὀλίγαι συνεισφοραὶ ὀλιγαριθμῶν φιλομούσων, ἐλπίζουσι δὲ ἤδη εἰς τὰ κυκλοφοροῦντα γραμμάτια τῶν λαχείων.

Ὁ θωμανικὸν σχολεῖον ὑπάρχει ἐν ἀλληλοδιδασκικόν κατ' ὄνομα μόνον καὶ τοῦτο ἰδιοσυντήρητον.

Γ'. Ὡς πρὸς τὰ ἥθη ἔθιμα καὶ ἐπαγγέλματα.

Τῶν μὲν γραικῶν τὰ ἔθιμα ὡς καὶ τῶν τούρκων εἰσὶν ὁμοιόμορφα μετὰ τῶν κατοίκων τῶν ἄλλων τῆς Ἀσίας πόλεων· ὡς πρὸς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν, ὁ μὲν λαὸς τῶν γραικῶν τῆς πόλεώς μας ἐστὶ ἀγχίνους καὶ ἐπιδεικτικὸς πάσης μαθήσεως, ἀλλὰ δυστυχῶς ἀμαθὴς καὶ δεισιδαίμων καὶ ἄμοιρος τεχνῶν, ἡ δ' αἰτία ἐκ τῆς κακῆς προγενεστέρως διοικήσεως καὶ τῆς πρὸς τὴν μάθησιν ἀδιαφορίας αὐτῆς· καταγίνεται δὲ εἰς μόνην τὴν ἀμπελουργίαν καὶ γεωργίαν εἰσὶ καὶ τινες λιθοτόμοι, παντοπῶλαι καὶ καφφεπῶλαι· εἶναι δὲ λίαν ἐνεργητικὸς καὶ ἐργατικὸς ὁ λαὸς· ἡ δὲ συντεχνία τῶν λιθοτόμων εἰσὶν ἄσωτοι· οἱ δὲ ὀθωμανοὶ στάσιμοι.

Δ'. Ὡς πρὸς τὰ πλησιόχωρα μέρη.

Δύο ἡμισυ ὥρας μακρὰν ἡρῶν ὑπάρχει ἡ κωμόπολις Παλ. Φωκῶν, ὑπάρχει δὲ πληθυσμὸς ἰσόβαθμος τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὁμοιόμορφος δὲ κατὰ τε τὴν διανοητικὴν ἠθικὴν καὶ ὕλικὴν ἀνάπτυξιν· ὑπάρχουσι δύο σχολεῖα ἀρρένων ὡς καὶ Παρθεναγωγεῖον καὶ ἐκπαιδευτικὸν κατάστημα νεόδμητον.

Σουβουτσούχια χωρ. κατοικοῦμενον ἐκ 30 οἰκογενειῶν, ἀπάντων γραικῶν ἄνευ σχολείου.

Γκερένκιοῖ κατοικοῦμενον ἐξ 60 οἰκογεν. ἀπάντων γραικῶν μὲν γραμματοδιδασκαλεῖον ἐξ 25 μαθητῶν.

Κανσπερλίη κατοικοῦμενον ἐξ 400 οἰκογενειῶν, ἐξ ὧν 85 ὀθωμανικαὶ καὶ 15

γραικικαὶ ἄνευ σχολείων. Οἱ ὀθωμανοὶ εἰσὶ ταραχοποιοὶ καὶ κακίστης διαγωγῆς.

Αουπουγάρι ἐκ 30 οἰκογεν. ὀθωμανικῶν.

Τσακμακλή ἐκ 45 οἰκογενειῶν γραικικῶν μὲ γραμματοδιδασκαλεῖον, εἰς 8 διδάσκονται 15 παῖδες· αἱ πλείσται οἰκογένειαι μετώκησαν ἐκ Λέσβου.

Μπόσκλοϊ ἐκ 30 οἰκογενειῶν ὀθωμανικῶν ἀμαθεστάτων καὶ βαρβάρων.

Ἄράπ Τσιφλίκι ἐκ 40 οἰκογενειῶν γραικικῶν μὲ γραμματοδιδασκαλεῖον περιέχον 15 μαθητάς. Αἱ πλείσται τῶν οἰκογενειῶν ἐκ Πελοποννήσου καὶ Λέσβου.

Ἀλλῇ Ἀγᾶ Τσιφλίκι ἐκ 125 οἰκογενειῶν γραικικῶν, μὲ σχολεῖον ἀλληλοδιδασκτικὸν ἐκ 40 — 45 μαθητῶν· αἱ οἰκογένειαι μετώκησαν ἐκ Λέσβου αἱ πλείσται.

Ἄπαντες οἱ κάτοικοι τῶν ἀναφερομένων χωρίων κατέχονται ὑπὸ πλείστης ἀμαθείας καὶ δεισιδαιμονίας καὶ ἡθῶν ἀναγωγῶν· καὶ τοῦτο ἐκ τῆς ἀμαθείας.

Ἡ ἀπόστασις τῶν χωρίων εἶναι μία ἕως δύο ἡμισυ ὥραι ἐκ τῆς πόλεώς μας.

Ν. Φῶκαι.

Β.

ΥΠΟΚΡΙΣΙΑ.

(Κατὰ τὸν V. Hugo.)

Πολλὰί λίμναι, τὰς ὁποίας δὲν φιλεῖ πνοὴ ἀέρων,
Διπλοῦν θέαμα συχνάκις παριστάνουν διαφέρον·
Ἐπιφάνειαν, καθρέπτην οὐρανῶν ἀκτινοβόλων,
Καὶ βυθὸν, δυσῶδες λίκνον καθαρμάτων ἰοβόλων.

*

Ἐν τῷ κόσμῳ πλείστοι ὅσοι φύσιν ἔχουσιν ὁμοίαν·
Εἰς τὸ πρόσωπον ἀγάπην, εἰλικρίνειαν, φιλίαν,
Ἐστὴν καρδίαν δὲ κακίαν, δολιότητα καὶ πάθος·
Τὸν παράδεισον ἑστὰ χεῖλη καὶ τὸν Ἄδην εἰς τὸ βάθος.

Φ. Α. Β.